

08.03.24
Укр.літ

Клас: 9-А,Б
Вч.: Харенко Ю.А.

Вічна тема матері й сина у творі Т. Шевченка “Катерина”

Мета:

- дати поняття про становище жінки в кріпацькій Україні часів Шевченка;
- передати захоплення поета красою жінки, мрію бачити її щасливою;
- показати еволюцію жіночого образу в поезії Шевченка;
- удосконалювати вміння порівнювати;
- формувати шанобливе ставлення до жінки в усіх її іпостасях.

Пореглянъте буктрейлер до твору

<https://www.youtube.com/watch?v=dAyzmdVvm6A>

Поема «Катерина»

Однією з провідних тем раннього періоду творчості Т. Шевченка є тема трагічної долі жінки-покритки. До зображення долі ошуканої дівчини впродовж багатьох століть зверталися письменники різних країн, тема ця широко розроблялася у світовій літературі (С. Річардсон «Клариса», М. Карамзін «Бідна Ліза», Є. Баратинський «Еда», Г. Розен «Марина»).

У творчому доробку Т. Шевченка одним із кращих творів про жіночу долю є поема «Катерина», написана 1838 року.

Присвячена вона В. Жуковському «на пам'ять 22 апреля 1838 года».

No doubt but that the more we know of the
 no doubt but that the more we know of the
 a man's of the more we know of the
 keep me from.

Обращая, пришло в голову
добрее ли не вмешиваться
и не разлучать людей, а помирить.
Понимаю, что вы не можете
сидеть в тюрьме, потому что
могут освободить. Но в этом
вы не уверены. Но в этом
неправда. Вы сами говорите
хорошо, что вы не хотите
и не можете вмешиваться
и не можете вмешиваться.

[illegible]

Випереджувальні завдання:

Г е н е т и ч н и й   к о д   р о д у

- Проблема покритки у світовій літературній скарбниці.
- Реакція на позашлюбну дитину в нашому суспільстві.
- Причини трагічного життя Катерини
- Бачення образу Катерини
Т. Шевченком
- Доля жінки у творчості Т.Шевченка

Схематичне зображення трагічного шляху Катерини

Інтерактивна вправа

“Дерево рішень”

Рід: **лірика (ліро-епос).**
Жанр: **ліро-епічна
соціально-побутова
поема.**

Напря́м: **романтизм** (сильні почуття, винятковість жінки, трагізм її долі) із елементами реалізму (соціальна нерівність, типова жінка).

Тема: доля жінки-покритки в умовах занепаду традиційної (патріархальної, народної) моралі й формування нового (імперського) суспільства, засновками якого є далекі від моралі принципи й норми.

Ідея: гнівний осуд
панської
розбещеності, захист
знедолених,
співчуття жінці-
матері; засудження
аморальності
панівного класу,
представникам якого
байдужа доля
простих людей.

Проблематика:

- любов і страждання;
- батьки і діти;
- моральні закони тогочасного суспільства, їх порушення;
- честь і безвідповідальність;
- крах ілюзій

Композиція: **твір має**
5 розділів, кожен із яких
відзначається композиційною
завершеністю.

Композиція

вступ-звернення до дівчат-селянок

любовний епізод і народження нешлюбного сина

вигнання зганьбленої з дому

поневіряння Катерини на чужині

зустріч із спокусником-офіцером і
самогубство героїні

Сюжет

Особливістю сюжету поеми є підбір надзвичайно гострих драматичних ситуацій, завдяки чому стисло і водночас глибоко розкриваються характери персонажів.

Експозиція — розповідь про непослух Катерини

Зав'язка – Катерина, не зважаючи
на поради батьків, таємно
зустрічається з Іваном-москалем.

Розвиток дії — Іван вирушає в похід, обіцяє повернутися — Катерина вагітна, народжує — батьки змушені її вигнати, бо вона порушила норми моралі — Катерина, голодна, холодна, зневажена людьми, іде на північ, зустрічає москалів, які сміються з неї — зима, Катерина знаходить прихисток у хаті лісничих-карбівничих — зранку чує, що проходять повз москалі.

Кульмінація –
зустріч
Катерини з
Іваном-
москалем, який
від неї
відвертається.

Розв'язка –
Катерина
залишає малого
сина на поталу й
кидається в
ополонку.

Епілог – випадкова зустріч
сліпого кобзаря й сироти
Івася (син Катерини) з
батьком-москалем, який
відвертається, упізнавши в
малому себе.

Змоделюйте   можливі   варіанти
розвитку подій в наш час

Тарас Шевченко

ПРОВЕДЕННЯ ТЕСТОВОГО ОПИТУВАННЯ

1. «Катерину» Т. Шевченко присвятив:

а) своїм сестрам; б) всім дівчатам; в) В. Жуковському; г) матері.

2. Починаючи твір, поет застерігає дівчат, щоб вони не:

а) цуралися будь-якої роботи по господарству; б) ігнорували народних звичаїв та обрядів;

в) лінилися здобувати освіту; г) кохалися з москалями.

3. Через що милий залишив Катерину? Бо:

а) на цьому наполягали батьки дівчини; в) москаль вирушив у похід до Туреччини;

б) люди почали дорікати козаку, зазначаючи про можливу неславу дівчини; г) вона йому набридла.

4. Яку пісню співала героїня вночі біля криниці?

а) весільну; б) Галю; в) жниварську; г) Гриця.

5. З приводу чого зажурилися батьки Катерини?

а) відсутності чоловіка дочки; б) її хворобою; в) неврожаєм; г) непорозумінням із сусідами?

6. Виганяючи дочку з дому, мати звернулась до неї з докором.

а) «Виховуй свою дитину як знаєш»; б) «Іди шукай у Москві свекрухи»;

в) «Не з'являйся більше на мої очі»; г) «Живи як знаєш серед люду чужого».

7. Докоряючи дочку за її легковажність і неславу, мати одночасно:

а) розмірковує над долею байстря; б) клопочеться про власний імідж;

в) хвилюється з приводу того, хто її поховає; г) співчуває їй.

8. Перед тим як залишити рідну домівку Катерина:

а) тричі перехрестилася; б) поцілувала батьків; в) набрала землю під вишнею; г) попрощалася з друзками.

9. Героїня у зимову негоду знайшла притулок:

а) біля старої верби; б) у чумаків; в) у жебраків; г) у лісника.

10. Кого стосується дана характеристика: «Дала, кажуть, бровенята, / Та не дала долі!»

а) Катерину; б) сироту Івана; в) старця; г) наймита у пана.

11. Як склалася подальша доля Івася, сина Катерини, наприкінці твору? Він:

а) потрапив у родину до свого батька; б) служив козачком у пана;

в) був поводитирем сліпого кобзаря; г) став жебраком.

12. Як пан, у минулому москаль Іван, зреагував, коли побачив свого сина?

а) зніяковів і здивувався; б) поблід і засоромився;

в) затаїв подих від несподіванки; г) відвернувся, пізнавши його.

Домашнє завдання:

- Виразно читати й аналізувати вірш
«Наймичка»